

Polski
Instytut
Ekonomiczny

Przyszłość polskich małych i średnich miast

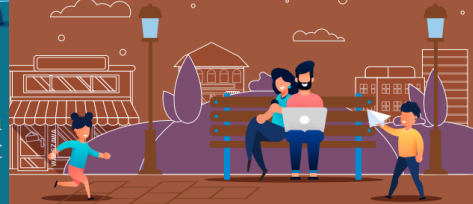
Scenariusze rozwoju małych miast

Weryfikacja scenariuszy rozwoju małych miast w perspektywie 2035 roku

Scenariusze rozwoju średnich miast

Weryfikacja scenariuszy rozwoju średnich miast w perspektywie 2035 roku

Agenda

- 1.** Metodyka badań
- 2.** Grupy miast małych i średnich – skupienia miast
- 3.** Wpływ pandemii na funkcjonowanie małych i średnich miast
- 4.** Weryfikacja scenariuszy rozwoju małych i średnich miast

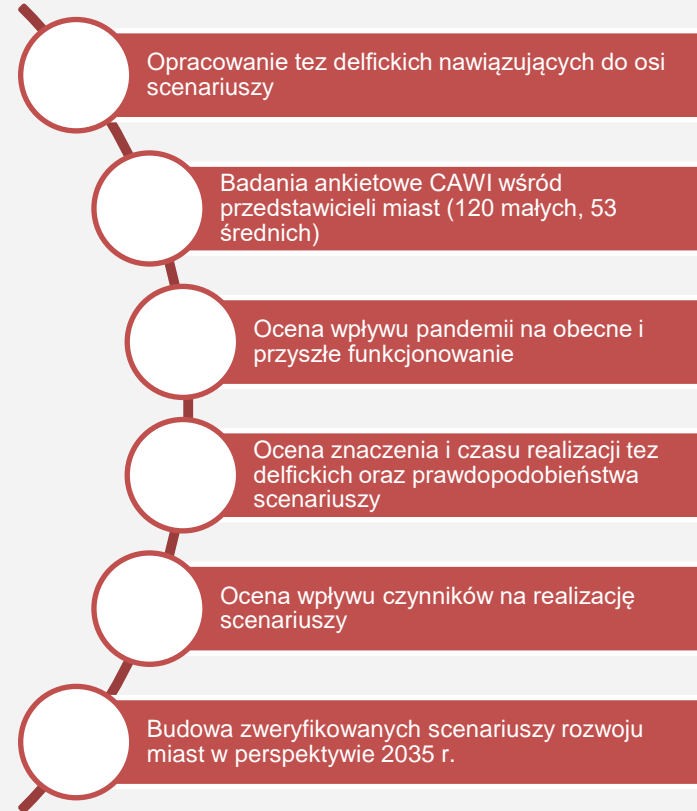
Metodyka badań

5

2019 r.

2020 r.

Ogólna charakterystyka

Miasto przemysłowe (bez rolno-spożywczego)
Miasto przemysłu rolno-spożywczego
Miasto z rozwiniętym zakresem usług
Miasto z rozwiniętą gospodarką magazynową i transportową
Miasto atrakcyjne dla turystów
Ośrodek edukacji i nauki
Miasto przyjazne dla biznesu
Miasto będące ważnym ośrodkiem kultury i rekreacji w regionie

Miasto mające dobrą sytuację finansową
Miasto zapewniające mieszkańcom atrakcyjne warunki życia
Miasto zadbane i ładne
Miasto otwarte dla wszystkich
Miasto kultywujące tradycje
Miasto dbające o środowisko naturalne

Funkcja

Warunki ograniczające

Miasto bez perspektyw rozwoju
Miasto wyludniające się

Cechy miast

Smart city
Miasto innowacyjne

Innowacyjność

Lokalizacja

Miasto z silną pozycją w regionie
Zaplecze dla aglomeracji („miasto sypialnia”)
Miasto przygraniczne specjalizujące się w usługach dla cudzoziemców

Skupienia miast

7

Wśród
205
małych
miast:

26 proc. potrzebuje
impulsu
rozwojowego
Skupienie M1

43 proc. nie
wykorzystuje szans
Skupienie M2

31 proc. jest
przyjaznych do życia
Skupienie M3

Wśród
90
średnich
miast:

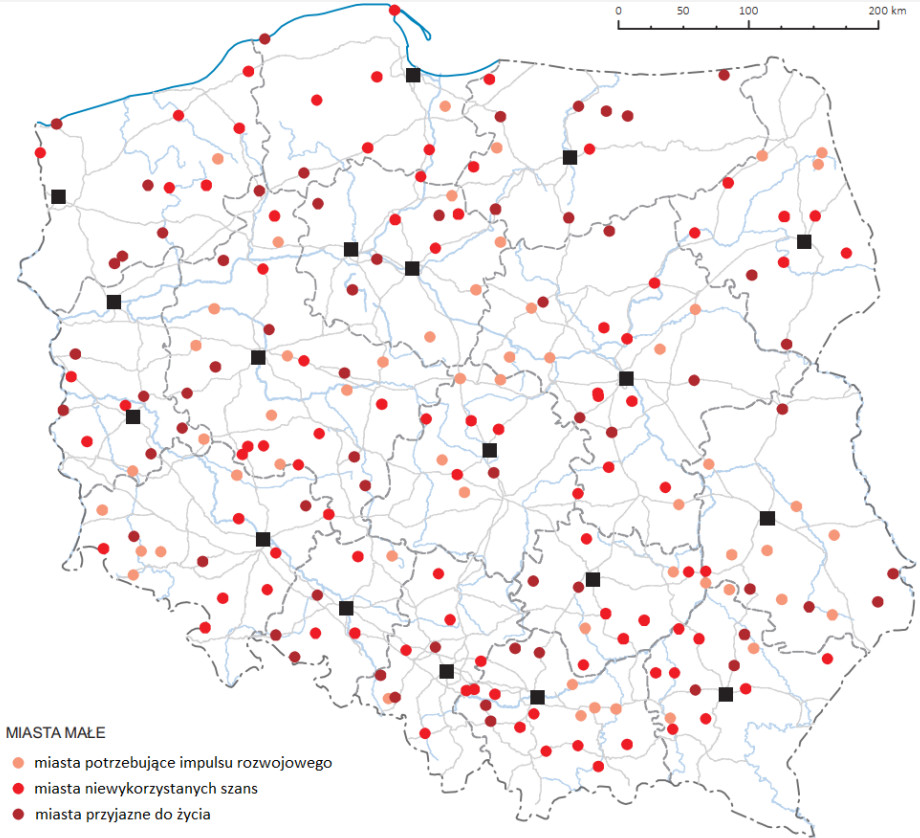
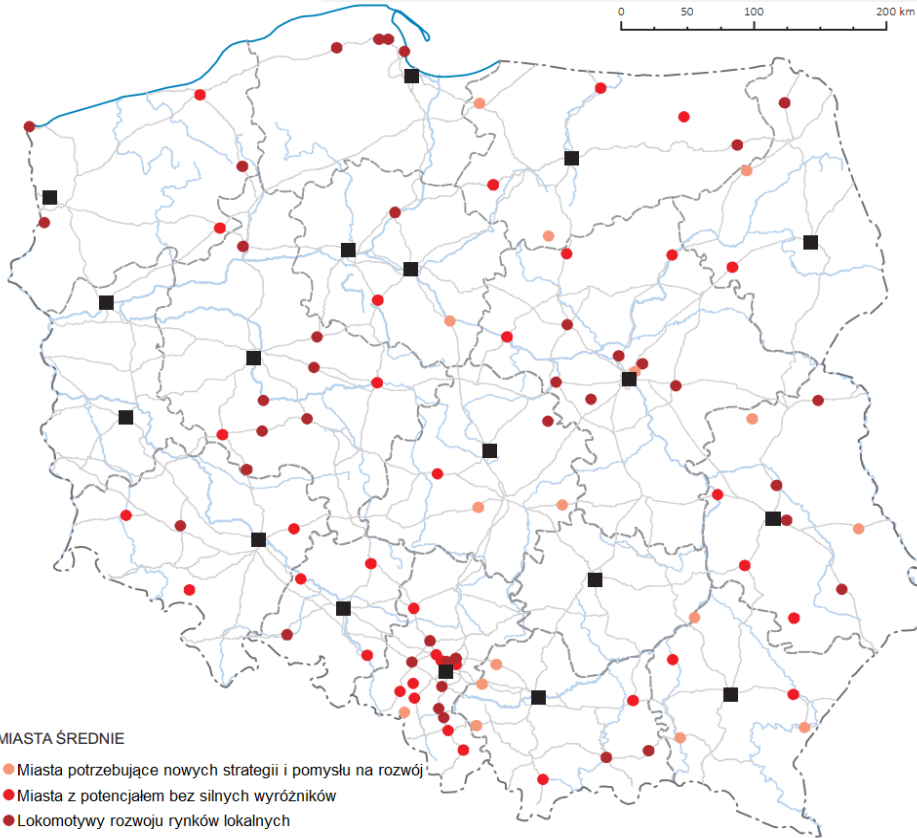
18 proc. potrzebuje
nowych strategii i
pomysłu na rozwój
Skupienie S1

39 proc. ma
potencjał ale nie ma
silnych wyróżników
Skupienie S2

43 proc. to
lokomotywy rozwoju
rynków lokalnych
Skupienie S3

Skupienia miast - lokalizacja

8

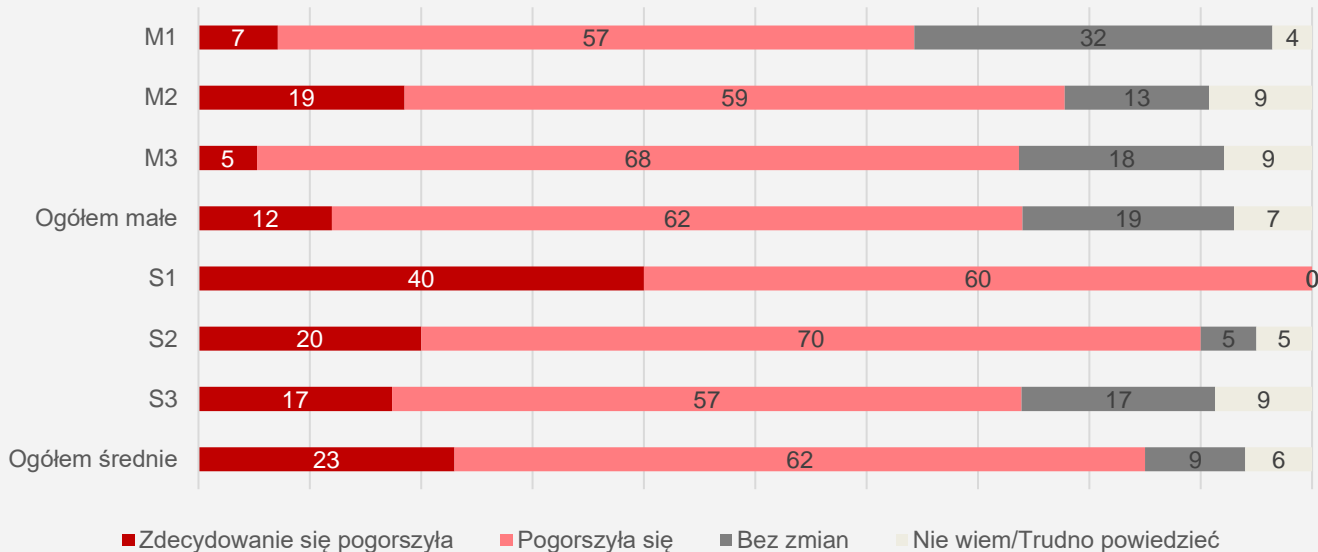

Jak pandemia wpłynęła na sytuację finansową miast

9

74 proc. małych miast wskazuje, że pandemia COVID-19 **pogorszyła ich sytuację finansową**. Najbardziej pogorszenie sytuacji finansowej (**78 proc.**) odczuły miasta ze **skupienia M2, czyli miasta niewykorzystanych szans**. **Brak zmian** w sytuacji finansowej pod wpływem pandemii wskazało **32 proc. miast ze skupienia M1, czyli miast potrzebujących impulsu rozwojowego**.

85 proc. średnich miast odczuło **pogorszenie sytuacji finansowej**. **W skupieniu S1, w miastach potrzebujących nowych strategii i pomysłu na rozwój, wszystkie** miasta odczuły pogorszenie finansów. W miastach ze **skupienia S3, określanych jako lokomotywy rozwoju rynków lokalnych 17 proc.** wskazuje na **brak zmian** w sytuacji finansowej z powodu pandemii.

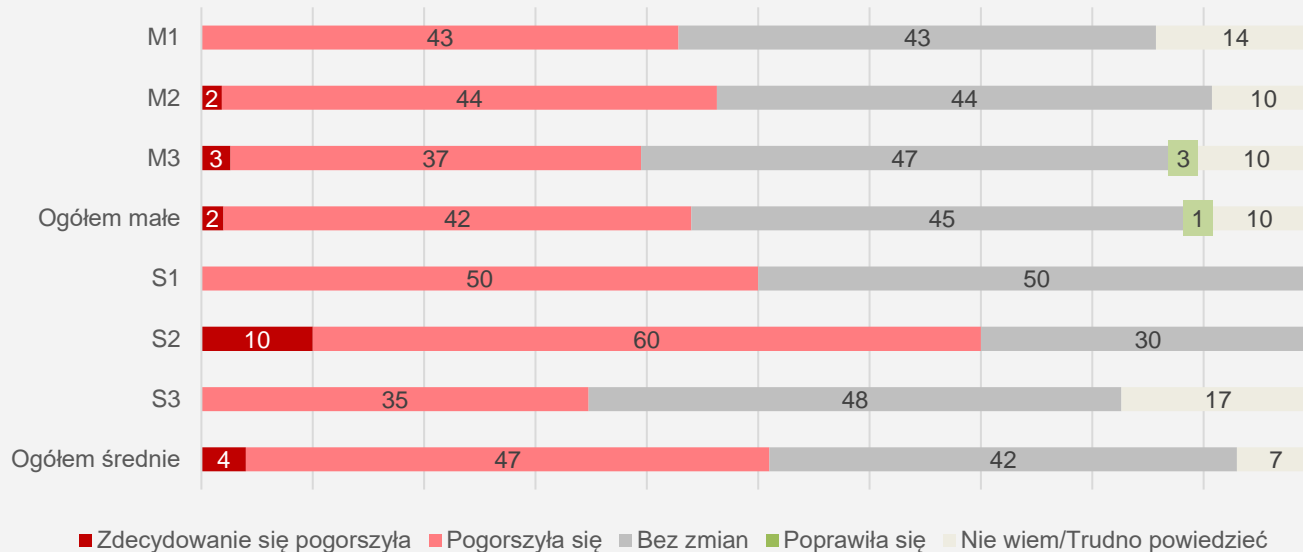

Jak pandemia wpłynęła na sytuację bytową mieszkańców?

10

44 proc. przedstawicieli małych miast uważa, że pandemia COVID-19 wpłynęła na **pogorszenie sytuacji bytowej mieszkańców**, a **45 proc.** wskazuje, że sytuacja bytowa **nie zamieniła się**. Pogorszenie sytuacji bytowej **bardziej odczuwają miasta małe ze skupień M1 i M2**, czyli tych miast, które przed pandemią charakteryzowały się gorszą sytuacją społeczno-gospodarczą

51 proc. średnich miast odczuło **pogorszenie sytuacji bytowej mieszkańców**. Aż **70 proc.** miast ze **skupienia S2 (miasta niewykorzystanych szans)** wskazuje na gorszą sytuację bytową mieszkańców. Natomiast w miastach ze **skupienia S3 (lokomotywy rozwoju rynków lokalnych)**, takich wskazań było **35 proc.**

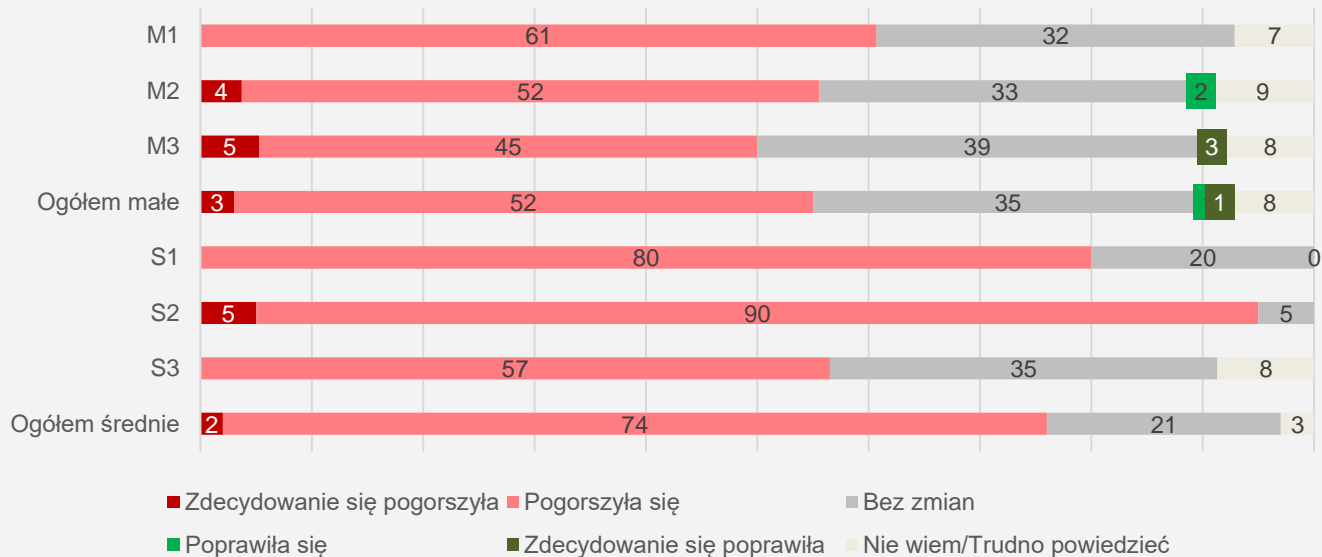

Jak pandemia wpłynęła na sytuację na lokalnym rynku pracy?

11

55 proc. przedstawicieli małych miast wskazuje na **pogorszenie sytuacji na lokalnym rynku pracy**. Najczęściej taką sytuację odczuwają miasta ze skupienia M1 (**61 proc.**)

76 proc. średnich miast odczuło **pogorszenie sytuacji na lokalnym rynku pracy**. Aż **95 proc.** miast ze skupienia S2 (miasta niewykorzystanych szans) wskazuje na gorszą sytuację na rynku pracy. Natomiast w miastach ze skupienia S3 (lokomotywy rozwoju rynków lokalnych), na **brak zmian** na rynku pracy wskazuje **35 proc.**

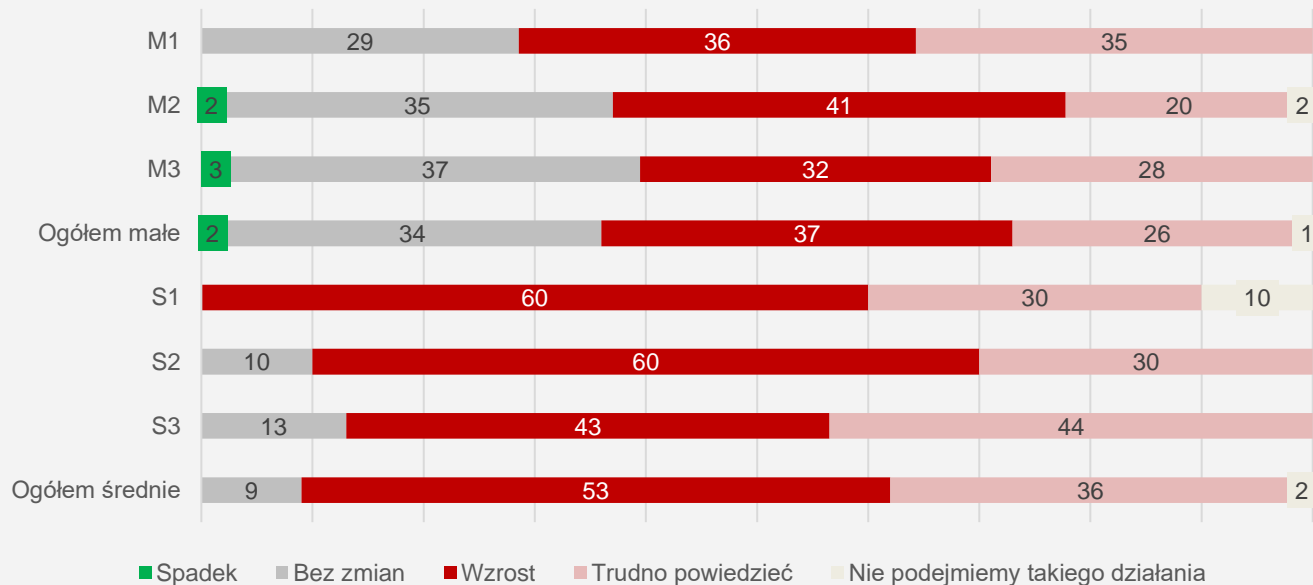
Plany dotyczące zadłużenia miasta

12

37 proc. przedstawicieli małych miast planuje **wzrost zadłużenia miasta** w bieżącym roku, a tylko **2 proc.** wskazuje na **spadek zadłużenia**.

Na wzrost zadłużenia wskazywały częściej miasta ze skupienia M1 i M2, czyli miasta, które przed pandemią miały gorszą sytuację społeczno-gospodarczą.

53 proc. średnich miast planuje **wzrost zadłużenia**. Na wzrost zadłużenia wskazywały częściej miasta ze skupienia S1 i S2, czyli miasta, które przed pandemią miały gorszą sytuację społeczno-gospodarczą.

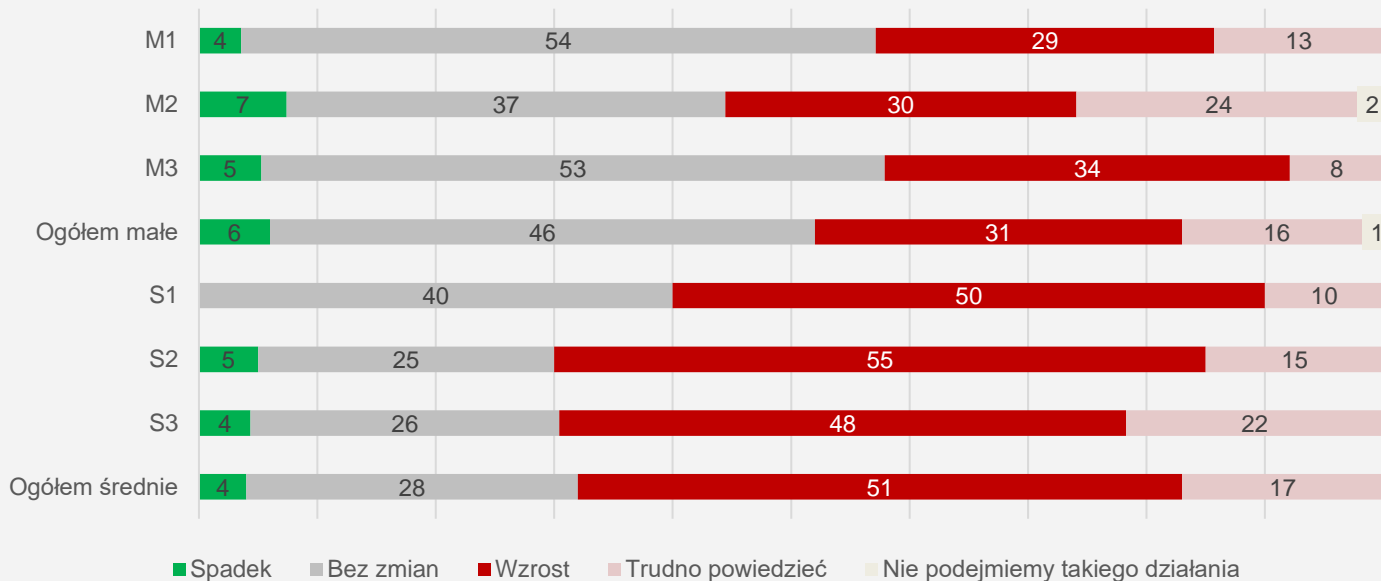

Plany dotyczące starań o zewnętrzne środki pomocowe

13

Co trzecie małe miasto chce zwiększyć starania o zewnętrzne środki pomocowe. Tylko 6 proc. zakłada, że zmniejszą się ich starania o środki pomocowe w porównaniu z bieżącą sytuacją.

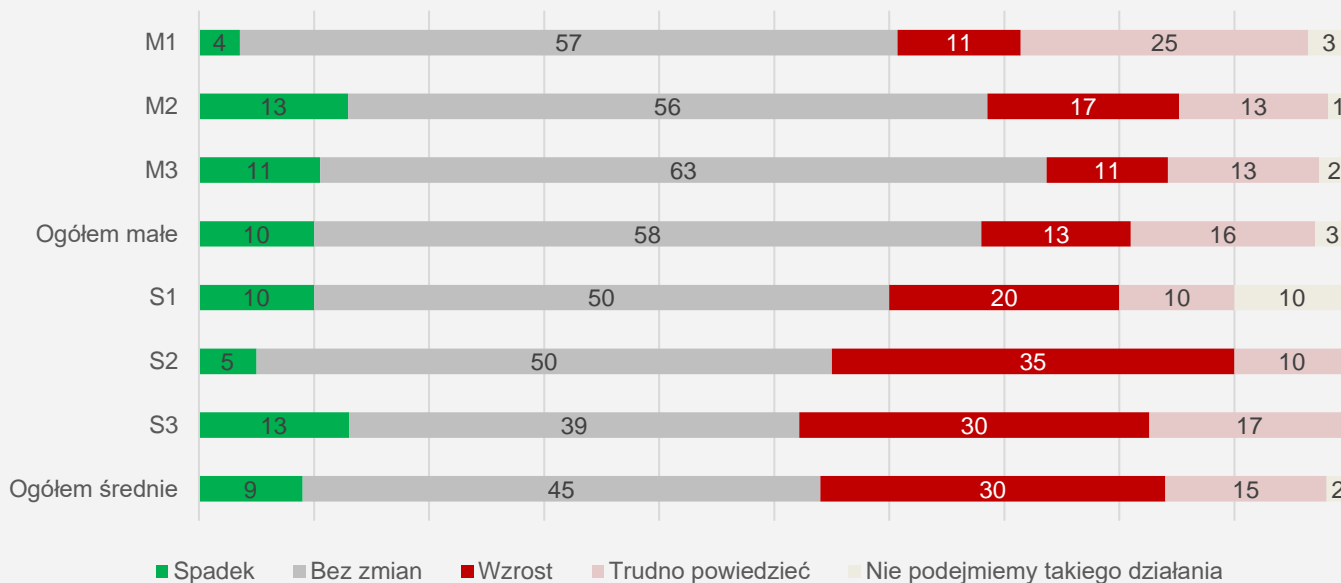
Półowa miast średnich planuje wzrost starań o zewnętrzne środki pomocowe. 17 proc. średnich miast nie wiedziało podczas przeprowadzania badania jak zmienią się ich starania o zewnętrzne środki pomocowe.

Co dziesiąte małe miasto chce **zmniejszyć intensywność działań pobudzających lokalną przedsiębiorczość, a 13 proc.** myśli o **zwiększeniu** takich działań. **Ponad połowa (58 proc.)** małych miast pozostawi takie działania **na nie zmienionym poziomie.**

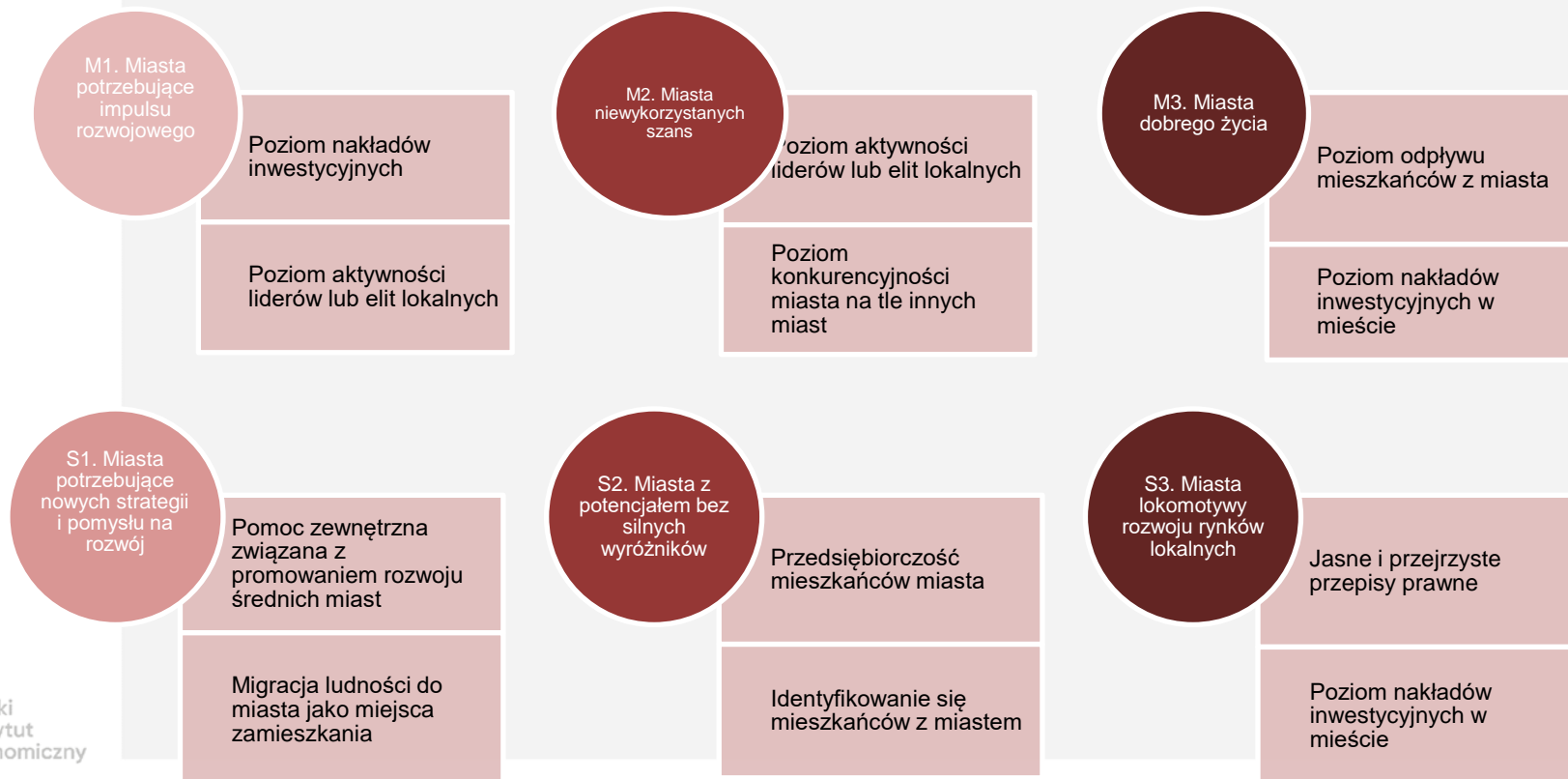
Bardziej o wroście działań pobudzających lokalną przedsiębiorczość myśla miasta średnie – tu **blisko co trzecie miasto** chce **zwiększyć** takie działania.

Plany dotyczące działań pobudzających lokalną przedsiębiorczość

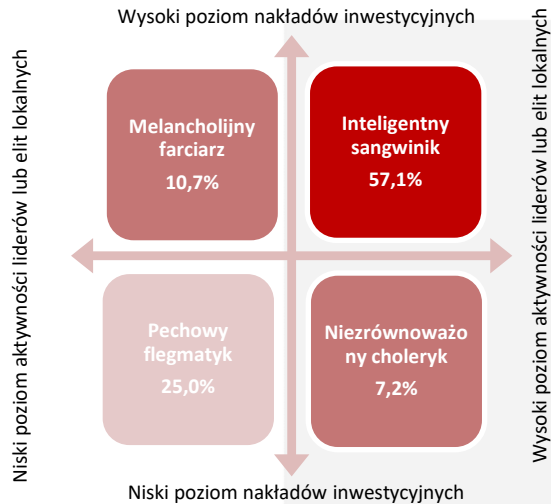

Kluczowe czynniki w scenariuszach rozwoju miast – analiza STEEPVL

15

M1. Miasta potrzebujące impulsu rozwojowego

Czynniki sprzyjające:

- Wsparcie środków unijnych
- Dobra dostępność transportowa do miasta
- Zainteresowanie miastem ze strony inwestorów zewnętrznych
- Dobra współpraca władz miasta z biznesem

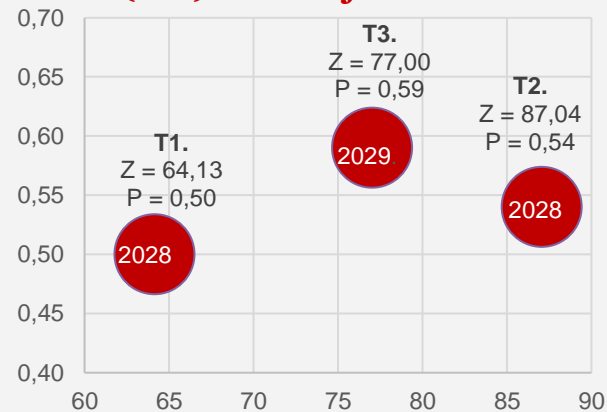
Tezy delfickie:

- T1. Miasto będzie się charakteryzować wysokim poziomem aktywności liderów i elit lokalnych
- T2. Miasto osiągnie wysoki poziom nakładów inwestycyjnych
- T3. Współpraca między władzą, elitami i mieszkańcami pozwoli skutecznie wykorzystać wewnętrzne potencjały i zewnętrzne szanse do dynamicznego rozwoju miasta

Bariery ograniczające:

- Pogorszenie sytuacji na rynku pracy w mieście
- Odływ ludności z miasta
- Problemy finansowe wynikające z kryzysu wywołanego przez COVID-19

Znaczenie (Z), prawdopodobieństwo (P) i mediana (rok) realizacji tez delfickich

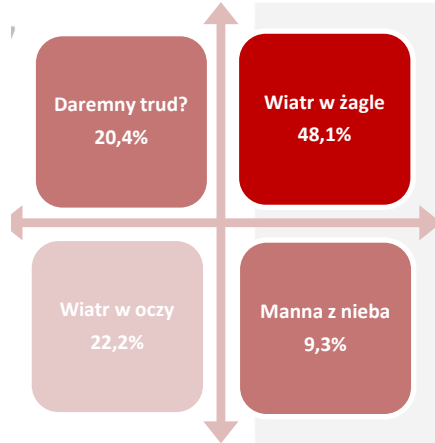

M2. Miasta niewykorzystanych szans

Wysoki poziom aktywności liderów i elit lokalnych

Niski poziom konkurencyjności miasta

Wysoki poziom konkurencyjności miasta

Niski poziom aktywności liderów i elit lokalnych

Czynniki sprzyjające:

- Wsparcie środków unijnych
- Identyfikowanie się mieszkańców z miastem
- Dobra współpraca władz miasta z biznesem
- Rozpoznawalna marka miasta

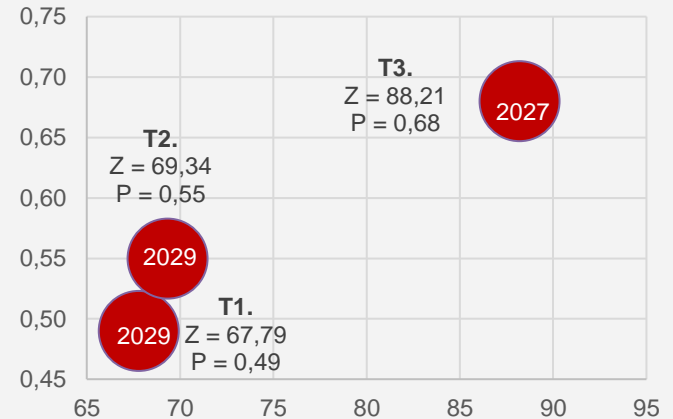
Tezy delfickie:

- T1. Miasto będzie się charakteryzować wysoką konkurencyjnością na tle innych miast
- T2. Miasto będzie się charakteryzować wysokim poziomem aktywności liderów i elit lokalnych
- T3. Współpraca samorządu miasta z lokalnym biznesem, organizacjami non-profit, instytucjami kultury, sportu itp. stanie się czynnikiem rozwoju miasta

Bariery ograniczające:

- Odływ ludności z miasta
- Ograniczony dostęp do finansowania zewnętrznego
- Spadek zainteresowania budowaniem relacji na lokalnym rynku

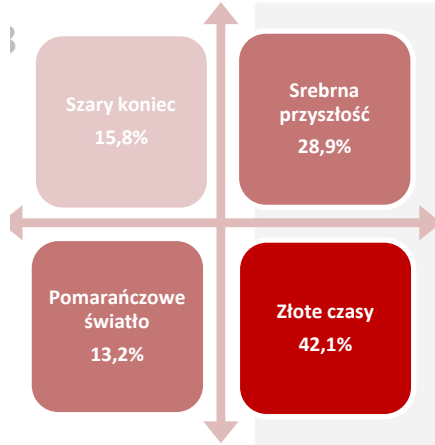
Znaczenie (Z), prawdopodobieństwo (P) i mediana (rok) realizacji tez delfickich

M3. Miasta przyjazne do życia

Wysoki poziom odpływu mieszkańców z miasta

Niski poziom nakładów inwestycyjnych w mieście

Wysoki poziom nakładów inwestycyjnych w mieście

Niski poziom odpływu mieszkańców z miasta

Czynniki sprzyjające:

- Wsparcie środków unijnych
- Korzystne warunki życia w mieście
- Dobra dostępność transportowa miasta
- Zainteresowanie miastem ze strony inwestorów zewnętrznych

Tezy delfickie:

T1. Miasto osiągnie wysoki poziom nakładów inwestycyjnych

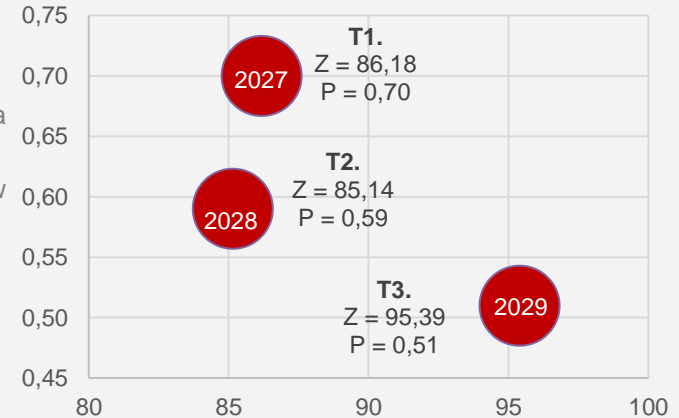
T2. Miasto będzie się charakteryzować niskim odpływem mieszkańców

T3. Miasto będzie się charakteryzować dobrą sytuacją finansową zapewniającą mieszkańcom atrakcyjne warunki życia

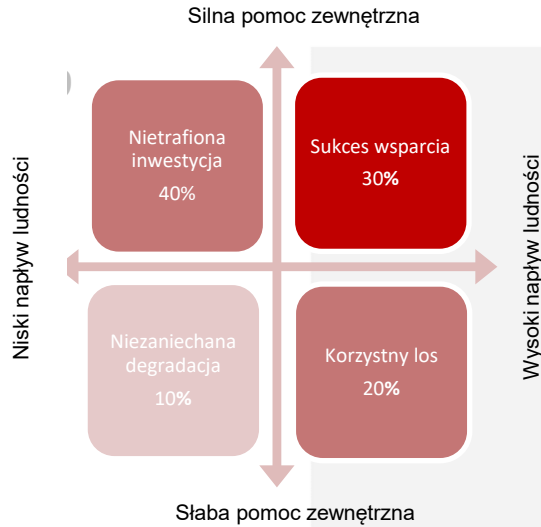
Bariery ograniczające:

- Ograniczony dostęp do finansowania zewnętrznego
- Pogorszenie sytuacji na rynku pracy w mieście
- Spadek stopy życiowej mieszkańców miasta

Znaczenie (Z), prawdopodobieństwo (P) i mediana (rok) realizacji tez delfickich

S1. Miasta potrzebujące nowych strategii i pomysłu na rozwój

Czynniki sprzyjające:

- Atrakcyjność miasta dla rozwoju biznesu
- Korzystne warunki życia w mieście
- Zainteresowanie miastem ze strony inwestorów zewnętrznych
- Dobra dostępność transportowa miasta
- Wsparcie środków unijnych

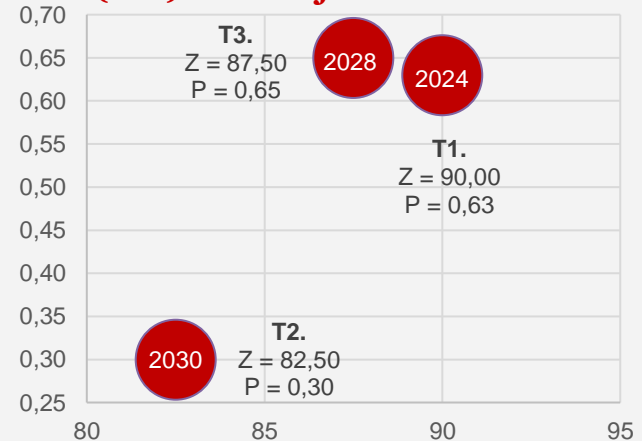
Tezy delfickie:

- T1. Nastąpi intensywny dopływ środków krajowych na promowanie rozwoju małych i średnich miast
- T2. Nastąpi wysoki napływ ludności do miasta
- T3. Nastąpi rozwój branż będących specjalnością miasta

Bariery ograniczające:

- Brak środków na inwestycje lokalne
- Pogorszenie sytuacji na rynku pracy w mieście
- Spadek stopy życiowej mieszkańców miasta

Znaczenie (Z), prawdopodobieństwo (P) i mediana (rok) realizacji tez delfickich

S2. Miasta z potencjałem bez silnych wyróżników

Czynniki sprzyjające:

- Korzystne warunki życia w mieście
- Atrakcyjność miasta dla rozwoju biznesu
- Silne więzi międzyludzkie
- Dobra dostępność transportowa miasta

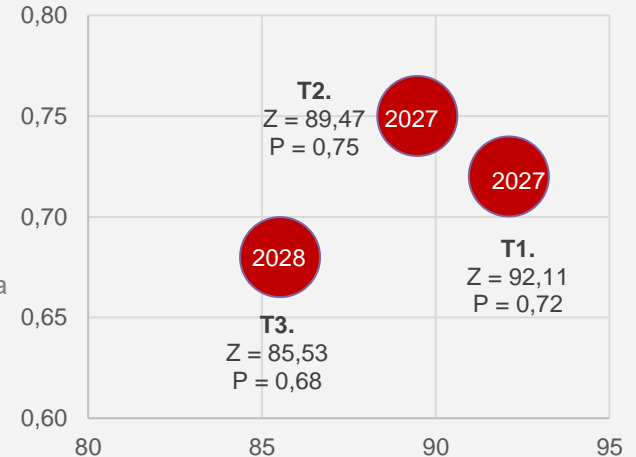
Tezy delfickie:

- T1. Miasto będzie się charakteryzować wysoką przedsiębiorczością mieszkańców
- T2. Mieszkańcy będą silnie identyfikować się z miastem
- T3. Dynamiczny rozwój usług stanie się głównym czynnikiem rozwoju miasta

Bariery ograniczające:

- Odpływ ludności z miasta
- Rosnące oczekiwania mieszkańców dotyczące jakości życia w mieście
- Spadek stopy życiowej mieszkańców miasta
- Brak środków na inwestycje lokalne

Znaczenie (Z), prawdopodobieństwo (P) i mediana (rok) realizacji tez delfickich

S3. Miasta lokomotywy rozwoju rynków lokalnych

Czynniki sprzyjające:

- Pozyskanie środków unijnych na rozwój infrastruktury miasta
- Dobra dostępność transportowa miasta
- Zainteresowanie miastem ze strony inwestorów zewnętrznych
- Korzystne warunki życia w mieście

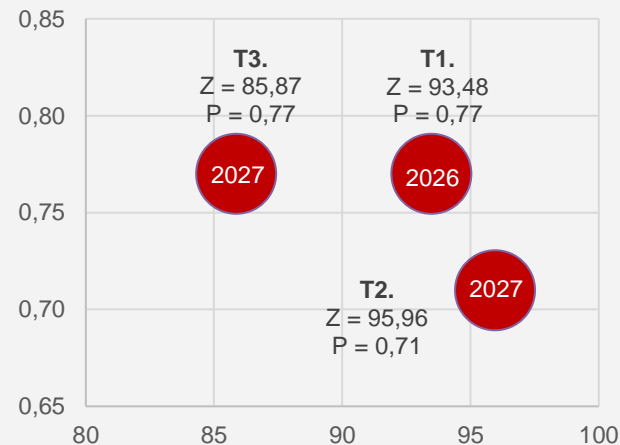
Tezy delfickie:

- T1. Mieszkańcy będą silnie identyfikować się z miastem
- T2. Miasto osiągnie wysoki poziom nakładów inwestycyjnych
- T3. Miasto osiągnie silną pozycję w regionie

Bariery ograniczające:

- Brak środków na inwestycje lokalne
- Słabe skomunikowanie miasta z otoczeniem
- Ograniczony dostęp do finansowania zewnętrznego
- Nasilające się trudności finansowe miasta

Znaczenie (Z), prawdopodobieństwo (P) i mediana (rok) realizacji tez delfickich

Dziękujemy za uwagę

Więcej informacji udziela:

Katarzyna Dębowska,

Kierownik Zespołu Foresightu Gospodarczego w Polskim Instytucie Ekonomicznym

T: 727 427 919

M: katarzyna.debkowska@pie.net.pl